

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2023/490

BETREFT: de toelaatbaarheid van en de modaliteiten voor het openen van een webwinkel

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 7 maart 2023

1.2. Vraagsteller

Mevrouw (X), leerkracht in (Xx);

1.3. CZB

Op 7 maart 2023 ontvangt het secretariaat van de Commissie een e-mailbericht met de vraag. Op 15 maart 2023 bevestigt de vraagsteller dat zij de vraag formeel wenst voor te leggen aan de Commissie.

Met een e-mail van 16 maart 2023 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 28 maart 2023.

Op 23 maart 2023 laat de vraagsteller nog weten op de zitting van de Commissie aanwezig te zullen zijn.

2. INHOUD van de VRAAG

De vraag die aan de Commissie wordt voorgelegd wordt door de vraagsteller als volgt geformuleerd:

“Graag zou ik wat meer info ontvangen over het openen van een webwinkel voor onze school.

Ik werk als onderwijzer bij (Xx). Onze school focust op 'Samen ondernemen'. Omdat we een ondernemende school zijn, willen we de ondernemersvaardigheden van onze leerlingen stimuleren.

Nu had enkele leerlingen het idee om een webshop te openen. Dit is inderdaad de hedendaagse manier om spullen aan de man te brengen. Onze ondernemersraad (lees leerlingenraad) ziet deze webshop ook helemaal zitten en zou deze graag voor haar rekening willen nemen. Deze webshop zou dus volledig passen binnen het pedagogisch project (ondernemerschap) van onze school. We zijn gaan spieken bij een andere school in de buurt en zagen een prachtige webshop. Dit stemt ons hoopvol om hier zelf mee aan de slag te mogen gaan.

Wat zouden we zoal willen verkopen? Een werkje uit een techniek- of knutselles, een Valentijns pakket (bv bruisbal, zelfgemaakte handcrème), wafels, tweedehandsspullen, Dit zijn enkele ideeën die in een brainstorm naar voren zijn gekomen. Uiteraard willen we dit aanpassen binnen de grenzen van de wetgeving.

Het is zeker niet de bedoeling om in concurrentie te gaan met handelaren in de buurt of grote winsten na te streven. Het draait er om de ondernemersvaardigheden van de leerlingen op een vernieuwende en motiverende manier te ontwikkelen. Het beheer van de webshop (layout, reclame, innovatief denken, productie, marketing, ...) komt dan ook volledig in handen van de leerlingen.

Nu vragen we ons af het toegestaan is om voor onze school een webshop te openen. Zou u mij meer informatie kunnen geven over de wetgeving hieromtrent? Zijn er zaken waar we rekening mee moeten houden? Zijn er beperkingen qua winst of afzetgebied?"

3. ZITTING COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 28 maart 2023 (om 15.00 uur)

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de ministeriële besluiten van 14 juli 2015 en 21 mei 2019 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter.

Ivo Van Genechten, Rita Lambregts, Paul De Cock en Ingeborgh Verbruggen, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Mevrouw (X), leerkracht in (Xx), vraagsteller,

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld betreffende bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs*

Art. VII.5.

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake:

1° ...

2° de bepalingen van artikel 51 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, van artikel 7 tot en met artikel 10 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, van artikel 14bis van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding, ...;

3° ...

Art. VII.6. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel VII.5, eerste lid.

** Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.*

Art. 51. § 1. Een schoolbestuur mag informatie verstrekken over het eigen opvoedings- en onderwijsaanbod, maar het mag geen oneerlijke concurrentie voeren.

§2 ...

§3. Een schoolbestuur kan handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht.

§ 4. Een schoolbestuur dat mededelingen toelaat die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, waakt erover dat :

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen of verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen;

2° facultatieve activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

** Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving, bevoegd is.

Voor zover als nodig benadrukt de Commissie dat zij zich in haar advies beperkt tot de vraag in hoeverre het voorliggende initiatief te rijmen is met de decretale principes van zorgvuldig bestuur, inzonderheid deze inzake handelsactiviteiten.

4.3. Advies

4.3.1. Handelsactiviteiten algemeen

De onderwijsregelgeving stelt dat scholen handelsactiviteiten mogen organiseren voor zover deze geen daden van koophandel zijn en verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht. Een daad van koophandel is, in de betekenis die de decreetgever daaraan heeft gegeven, in essentie gericht op persoonlijke verrijking. Een school kan dus geen daad verrichten louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van natuurlijke personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een school kan echter wel activiteiten ontwikkelen die een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winstoogmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking.

Verder moeten de handelsverrichtingen verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht van de school. Dit betekent dat de verrichtingen moeten kaderen in de normale dienstverlening aan de leerlingen of in de afwerking van het leerprogramma. Indien de handelsactiviteiten niet rechtstreeks bijdragen tot de realisatie van de onderwijsopdracht, dan moeten ze een occasioneel karakter hebben om toelaatbaar te zijn. De opbrengst moet aan onderwijs besteed worden en er mag geen aankoopverplichting gelden.

4.3.2. Toepassing

4.3.2.1. De vraagsteller stelt dat de school waar zij werkt een ondernemende school is, die de ondernemersvaardigheden van de leerlingen wil stimuleren. Ze vraagt zich af wat de mogelijkheden zijn voor het openen van een webwinkel op school. Uit de toelichting van de vraagsteller blijkt dat de beoogde webshop bereikbaar zou zijn via een link op de website van de school. Aldus zal de webshop algemeen toegankelijk zijn. De website zou volledig worden beheerd door de leerlingen. De leerlingen zouden ook zelf de producten erop plaatsen en ze zouden vooral producten aanbieden die door de leerlingen werden gemaakt of opgeknapt. Op die manier wil de school de kinderen leren hoe een webshop werkt en wat hier allemaal bij komt kijken (producten aanbieden, marketing, reclame maken, etc.). Volgens de vraagsteller past een dergelijke webshop volledig in de visie en binnen het pedagogisch project (ondernemerschap) van de school.

4.3.2.2. In de omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs wordt onder punt 5 het volgende gesteld inzake “Handelsactiviteiten”:

“Overeenkomstig artikel 51, §3 van het decreet basisonderwijs, gewijzigd bij het onderwijsdecreet XIII, kan een schoolbestuur handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voor zover ze verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht.

In het decreet basisonderwijs is dus expliciet opgenomen dat de handelsactiviteiten geen daden van koophandel mogen zijn. Een daad van koophandel is namelijk in essentie gericht op persoonlijke verrijking.

Een school mag geen handelsactiviteiten uitoefenen louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van natuurlijke personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een school kan echter wel een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winstoogmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking. Dit criterium geldt ook voor vzw's, instellingen van openbaar nut en vennootschappen met een sociaal oogmerk.

Als bijkomende voorwaarde wordt in het decreet basisonderwijs gesteld dat de handelsactiviteiten verenigbaar moeten zijn met de onderwijsopdracht van de school. Dit betekent dat de activiteiten moeten kaderen in de normale dienstverlening aan de leerlingen of in de afwerking van het programma.

Indien de handelsactiviteiten niet rechtstreeks bijdragen tot het verwezenlijken van de onderwijsopdracht, dan moeten ze een occasioneel karakter hebben om toelaatbaar te zijn.

De eventuele winst van dergelijke handelsactiviteiten moet integraal besteed worden aan pedagogische doeleinden.

Er mag nooit een aankoopverplichting gelden.

Voorbeelden van toegelaten handelsactiviteiten.

- De verkoop van producten gericht op onmiddellijke consumptie zoals bv. de verkoop van drankjes, maaltijden, ... De school kan deze producten slechts verkopen aan een redelijke kostprijs, die in verhouding is tot het geleverde product.

- De verkoop van producten die erop gericht is eenheid in het pedagogisch-didactisch handelen te brengen zoals bv. de verkoop van schooluniformen, schoolbenodigdheden (voor zover het gaat om schoolbenodigdheden waarvoor een bijdrage mag gevraagd worden), gymkledij, ...

- De verkoop van producten en levering van diensten ter gelegenheid van occasionele activiteiten die in rechtstreeks verband staan met het schoolleven zoals bv. verstrekken van

drank, versnaperingen, maaltijden, ... naar aanleiding van of tijdens een schoolfeest, opendeurdag, ...

- Verkoop van wafels, truffels, ... ter bekostiging van een schoolreis.

- ...

In het kader van bovenstaande principes met betrekking tot toegelaten handelsactiviteiten, is het belangrijk te wijzen op de problematiek van de schoolfotografie. Het nemen van zowel individuele foto's van leerlingen als klasfoto's wordt binnen onderwijs beschouwd als een handelsactiviteit met een strikt occasioneel karakter die relatief beperkte financiële middelen genereert en die aldus toegelaten is. De scholen moeten er wel over waken dat het normale verloop van de onderwijsverstrekking en de afwerking van het programma niet in het gedrang komen door de tijd die aan het nemen van foto's wordt besteed. Dit betekent dat, voor zover deze activiteit tijdens de lesuren plaatsvindt, het verlet tot een minimum moet worden herleid. Ten aanzien van de ouders geldt er geen enkele aankoopverplichting.

Voorbeelden van niet toegelaten handelsactiviteiten.

- De verkoop aan leerlingen van drankjes en versnaperingen tegen een onredelijk bedrag.

- De permanente verkoop van bepaalde producten (zoals bvb. kaas, ...) aan de ouders.

- ...”.

4.3.2.3. De Commissie is van oordeel dat het inrichten van een webshop door de leerlingen van een school op zich wel aanvaard kan worden. Ten gevolge van de digitalisering worden webshops meer en meer gebruikt als platform om producten te verkopen. Het is dan ook logisch dat leerlingen in een school die specifiek de ondernemersvaardigheden van de leerlingen wil stimuleren, ook leren om een webshop te gebruiken om producten aan te bieden en te verkopen in plaats van het klassieke marktkraampje. Door het betrekken van de leerlingen bij het opstarten en beheren van een webshop leren zij hoe in het huidige digitale tijdperk wordt omgegaan met ondernemen en het aanbieden en verkopen van producten.

Wel benadrukt de Commissie hierbij dat wanneer effectief wordt overgegaan tot het opstarten van en verkopen via een webshop in de school, een aantal voorwaarden strikt moeten worden nageleefd.

Zo moeten de beoogde handelsactiviteiten, dewelke niet rechtstreeks bijdragen tot het verwezenlijken van de onderwijsopdracht, een occasioneel karakter hebben. Daar waar een webshop op zich weliswaar een eerder permanent karakter heeft, moet er aldus op worden toegezien dat er géén continu, permanent aanbod van producten is via de webshop. Het voorstel van de vraagsteller om rond bepaalde thema's te werken, zoals bijvoorbeeld een Valentijn pakket, strookt met deze vereiste van het occasionele aanbod van de producten. Ook het occasioneel aanbieden van wafels ter bekostiging van een schoolreis is hiermee in overeenstemming. De Commissie benadrukt dat het occasioneel karakter goed moet worden bewaakt en dat het niet kan worden toegelaten dat systematisch de ene actie na de andere actie wordt aangeboden.

De vraagsteller stelde ook nog dat overwogen zou worden om tweedehandsspullen te verkopen via de website. In dit verband merkt de Commissie op dat zij zich in de zaak CZB/V/KBO/2009/251 reeds heeft uitgesproken over de vraag of het mogelijk is om via een link op de schoolwebsite een soort tweedehandsbeurs te maken waarop de ouders tweedehands kinderspullen kunnen verkopen. De Commissie heeft hierover toen geoordeeld: *“De Commissie stelt vast dat het permanent te koop aanbieden van producten via de website een commerciële activiteit is, waarvoor talrijke ondernemers een platform aanbieden.*

Voor zover de Commissie op grond van de beschikbare gegevens kan oordelen, komt het geven van de toelating om kinderspullen via de website van de school, waartoe ook derden toegang hebben, te koop aan te bieden neer op het medewerken aan een permanente commerciële activiteit. Dergelijke activiteit die geen verband houdt met de onderwijsopdracht acht de Commissie niet toelaatbaar. Zoals hierboven gesteld moet een handelsactiviteit die niet rechtstreeks bijdraagt tot de realisatie van de onderwijsopdracht, een occasioneel karakter hebben om toelaatbaar te zijn” (zie CZB/V/KBO/2009/251 van 26 oktober 2009).

Bovendien is het essentieel dat de beoogde handelsactiviteit past in het te volgen leerprogramma en verenigbaar is met de onderwijsopdracht. Het leren ondernemen door middel van een webshop is hier wel verenigbaar met een “ondernemende school”, waar de ondernemersvaardigheden van de leerlingen worden gestimuleerd. Er moet een link zijn met de schoolactiviteit. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een werkje uit een knutsel – of techniekles wordt aangeboden. De Commissie benadrukt hierbij wel dat het voorziene onderwijsprogramma steeds voorrang heeft op de vraag van derden inzake diensten en goederen geproduceerd door leerlingen. Het kan geenszins de bedoeling zijn dat het leerplan zou worden aangepast in functie van de beoogde productie.

Verder moet de eventuele winst van de handelsactiviteiten integraal worden besteed aan pedagogische doeleinden. Hieraan is bijvoorbeeld voldaan wanneer een eventuele winst wordt gebruikt als bijdrage voor een schoolreis, meer bepaald de zogenaamde “*ondernemersreis*” van de leerlingen van het zesde leerjaar, zoals de vraagsteller voorhoudt.

Er mag ook geen verplichting tot aankoop worden opgelegd aan de leerlingen en hun ouders. In de communicatie dient er over te worden gewaakt dat er geen druk op de ouders wordt uitgeoefend zodat zij steeds in volle vrijheid kunnen kiezen om al dan niet over te gaan tot een aankoop.

Tenslotte is het aangewezen dat over het voorliggende project voldoende wordt overlegd in de schoolraad.

Volledigheidshalve wijst de Commissie er nog op dat daar waar zij het runnen van een webshop onder deze voorwaarden aanvaardbaar acht volgens de principes van zorgvuldig bestuur, dit de school niet ontslaat van haar verplichting om de toepasselijke regelgeving inzake handelspraktijken en de verkoop via internet (e-commerce) na te leven.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Het te koop aanbieden van producten via een webshop op de website van de school kan worden toegelaten op voorwaarde dat dit niet permanent maar slechts op occasionele basis gebeurt, dat het past in het leerprogramma en dat de eventuele winst integraal wordt besteed aan pedagogische doeleinden.

Brussel, 28 maart 2023

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter